

M. STRAPATSAKIS

INSTITUT FRANÇAIS D'ATHÈNES
AUBERGE DE FRANCE A RHODES

«RHODES 2.400 ANS»

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΣΤΡΑΠΑΤΣΑΚΗ

«ΡΟΔΟΣ 2.400 ΧΡΟΝΙΑ»

Μάιος 1993: Η Μαριάννα Στραπατσάκη παρουσιάζει στον Ξενώνα της Γαλλίας, στη Μεσαιωνική Πόλη της Ρόδου, μία Βίντεο-εγκατάσταση και ζωγραφική. Το θέμα, η Ρόδος μέσα από την ιστορία της. Το έργο αυτό αποτελεί επίσημη συμμετοχή του Γαλλικού Ινστιτούτου στον εορτασμό των 2.400 χρόνων της Ρόδου· κατασκευάστηκε ειδικά γι' αυτό το σκοπό και για τον συγκεκριμένο χώρο όπου εκτίθεται.

Μάιος 1990: Η Μαριάννα Στραπατσάκη, προσκεκλημένη της Δημοτικής Πινακοθήκης Ρόδου, παρουσίασε και στη Ρόδο, στον Προμαχώνα του Αγίου Γεωργίου στη Μεσαιωνική πόλη, την Βίντεο-εγκατάσταση «Τα Φαντάσματα της Μεσογείου». Το έργο εκείνο είχε ήδη παρουσιασθεί πριν από τη Ρόδο στην Αθήνα και στη Γαλλία (Montpellier, Strasbourg, Nice)· μετά τη Ρόδο, στη Θεσσαλονίκη. Τελευταίος, προς το παρόν, σταθμός του, η παρουσίασή του στη μεγάλη έκθεση της Εθνικής Πινακοθήκης στην Αθήνα, «Οι Μεταμορφώσεις του Μοντέρνου στην Ελλάδα».

Πρόκειται εδώ για μία ευτυχή σύμπτωση, όπου η πρωτοβουλία δύο ιδρυμάτων μάς επιτρέπει να δούμε, και να ξαναδούμε στη Ρόδο, ένα έργο ιδιότυπο, έργο αναζήτησης στον ακόμα νέο χώρο της Βίντεο-Τέχνης, έργο που επιλέγεται από την Εθνική Πινακοθήκη ως αντιπροσωπευτικό δείγμα μοντέρνας τέχνης στη χώρα μας;

Σίγουρα πρόκειται και για ευτυχή σύμπτωση, πράγμα που δεν είναι λίγο. Πέρα όμως από αυτό, νομίζω ότι το ενδιαφέρον στοιχείο αποτελεί η σχέση που διαμορφώνεται ανάμεσα στο έργο ενός σύγχρονου καλλιτέχνη, με συνεχή και σημαντική παρουσία, και στον τόπο όπου αυτό εκτίθεται.

Ποια είναι λοιπόν εκείνα τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν το έργο της Μαριάννας Στραπατσάκη, το καθιστούν οικείο στη Ρόδο και συγχρόνως αναδεικνύουν την ίδια τη Ρόδο σε τόπο εξέχοντα και παραδειγματικό για την παρουσίαση ενός τέτοιου έργου;

Στο έργο του 1990, «Τα Φαντάσματα της Μεσογείου», κυρίαρχο στοιχείο είναι το νερό, αυτό της Μεσογείου, από το οποίο αναδεικνύονται οι πολιτισμοί που η θάλασσα ετούτη περιβρέχει και στην οποία βυθίζονται πάλι, όταν τελειώσει ο κύκλος τους. Οι κίνες είναι το σήμα κατατεθέν των πολιτισμών αυτών .

Στο σημερινό έργο κυριαρχεί η ντόπια πέτρα, ο πωρόλιθος, που έχει την όψη σφουγγαριού, υλικό το οποίο δεσπόζει στα δημόσια κτίρια διαφόρων εποχών της Ρόδου. Στο video μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι το πέρασμα από τον προηγούμενο στον επόμενο – χρονικά – πολιτισμό σηματοδοτείται από καφέ μεταλλικές επιφάνειες στο χρώμα της σκουριάς. Το κτίσμα εκείνο ή τμήμα του, που ετοιμάζεται να παραχωρήσει τη θέση του στο επόμενο, φαίνεται να οξειδώνεται πριν χαθεί.

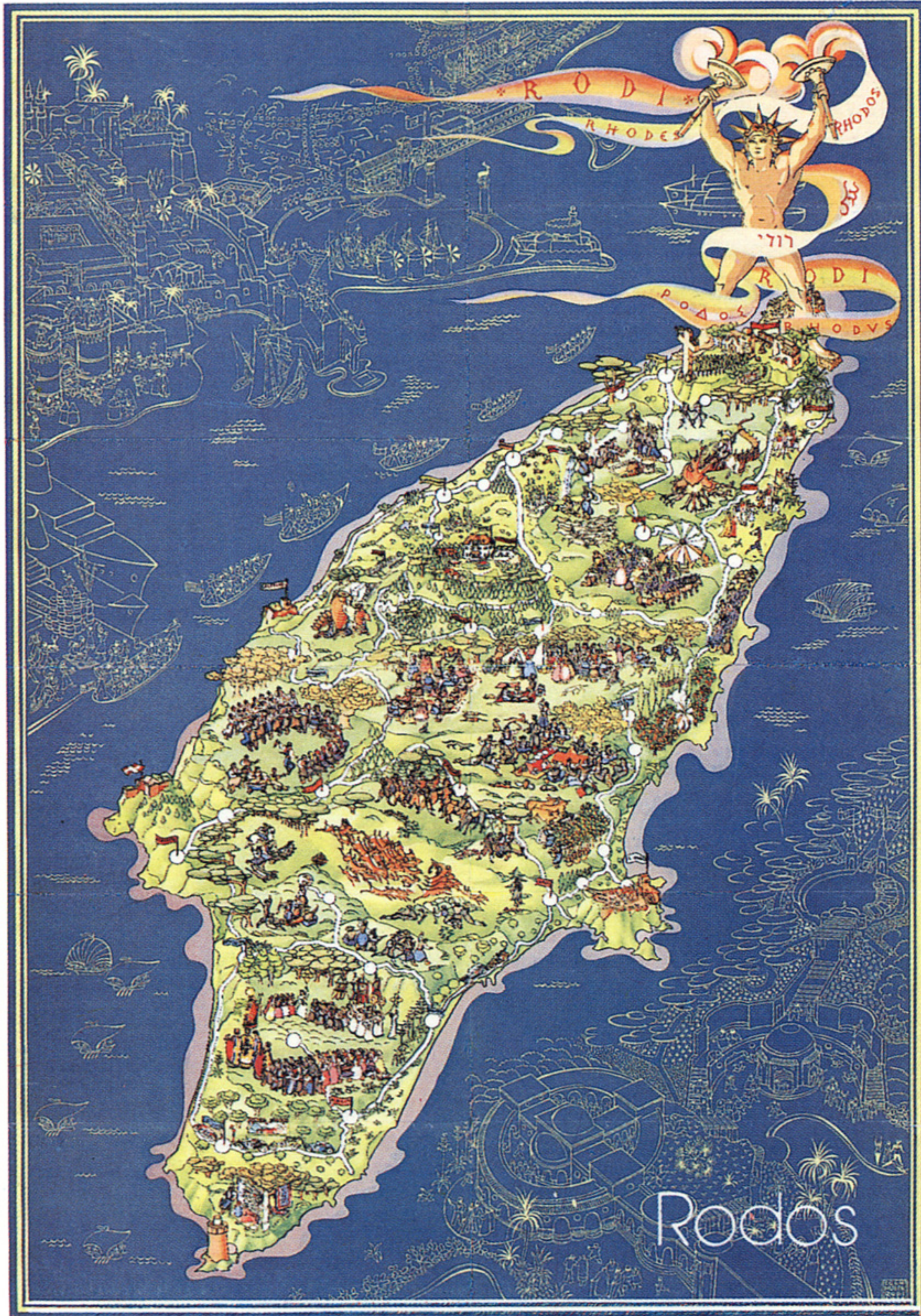
Το μυαλό μου πηγαίνει στην υγρασία που κατακρατεί, σαν σφουγγάρι, ο πωρόλιθος, και στο νερό της Μεσογείου, που σκεπάζει ό,τι βυθίζεται. Και πάλι, μέσα από την ίδια οξειδωση, ίσως να προκαλείται εκείνη η μαγική μίξη των πολιτισμών που προσδίδει στη Ρόδο το στίγμα της ως σταυροδρόμι της Μεσογείου, ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση και ανάμεσα σε Αρχαιότητα, Μεσαίωνα, Χθες και Σήμερα.

Η Ρόδος λοιπόν: μια πόλη που γιορτάζει την επέτειό της και υπερηφανεύεται για την ηλικία της.

Ο Ξενώνας της Γαλλίας: ένας τόπος αντιπροσωπευτικός της ευρωπαϊκής κοινωνίας του Μεσαίωνα σε μια τωρινή Μεσαιωνική πόλη, όπου το δυτικό δεν είναι μόνο δυτικό και το ανατολίτικο ομοίως. Ένας τόπος που επιτρέπει την προσέγγιση μιας εποχής και την επαναγνωριμία με την πόλη, όχι μόνο μέσα από την αποκοπή ή αυτονόμηση του παρελθόντος από το παρόν, αλλά και μέσα από την ανάγνωση και ανασύνθεση του παρελθόντος (μεσογειακός πολιτισμός) μέσα από το παρόν (τεχνολογία του video).

Ως κατοίκους αυτής της πόλης, που είναι ζωντανό μνημείο, νομίζω ότι μας αφορά η δουλειά της Μαριάννας Στραπατσάκη. Η πόλη θα συνεχίσει βέβαια να κινείται στους τρελούς ρυθμούς των καλοκαιριών και στους υποτονικούς του χειμώνα, με ή χωρίς σύγχρονη τέχνη. Υπάρχουν όμως κάποιες στιγμές που ξανακερδίζουμε την αίσθηση της όρασης και βλέπουμε ότι αυτά τα τείχη, οι χώροι, η Μεσαιωνική πόλη, η Ρόδος, όντως υπάρχουν. Και ότι το παρόν (η ματιά και η άποψή μας) ορίζει το τι υπήρξε ως παρελθόν. Μια τέτοια στιγμή μας προσφέρεται τώρα μέσα από τη δουλειά της Μ. Στραπατσάκη.

Ελένη Σκούρτου

ΓΙΑ ΤΑ 2400 ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ

Η Πόλη της Ρόδου γιορτάζει τα 2400 χρόνια από την ίδρυσή της το 408 π.Χ. Πολύ πριν και ως τότε, στο νησί υπήρχαν τρεις πόλεις-κράτη: Η Λίνδος, η Κάμειρος και η Ιαλυσός, που, μαζί με την Κνίδο, την Κω και την Αλικαρνασσό, αποτελούσαν την Δωρική Εξάπολη.

Εκείνη την περίοδο οι κάτοικοι των τριών πόλεων της Ρόδου, για να 'χουν καλύτερη άμυνα αλλά και για ν' αναπτύξουν επιτυχέστερα την ναυτιλία και το εμπόριό τους, συμφώνησαν να ιδρύσουν, στο Β.Α. άκρο του νησιού, την Πανός Άκρα, το Παρροδιακό Άστυ, τον Δάμον των Ροδίων.

Η μεγαλόπρεπη πόλη της Ρόδου, που σχεδιάστηκε με το Ιπποδάμειο ρυμοτομικό σύστημα, διέθετε τέλειο σύστημα ύδρευσης και αποχέτευσης. Δρόμοι ευθύγραμμοι ξεκινούσαν από την Ακρόπολη και κατέληγαν στα πέντε λιμάνια της. Η πόλη εντυπωσίαζε τον επισκέπτη. Ο Αίλειος Αριστείδης την αποκαλεί «καλλίστην των Ελληνίδων πόλεων», ο δε Πλίνιος γράφει ότι τον 1ον π.Χ. αιώνα είχε ακόμα 3000 αγάλματα και άλλα τόσα δημόσια κτίρια. Η μοναδική της γεωγραφική θέση στο θαλασσίνο δρόμο ανάμεσα στη Δύση και την Ανατολή και σε ίση απόσταση από τον Εύξεινο Πόντο και την Αίγυπτο, αφενός, και η φιλοπονία και εργατικότητα των κατοίκων της, αφετέρου, την ανέδειξαν την μεγαλύτερη ναυτική δύναμη της αρχαιότητας και ένα από τα σπουδαιότερα εμπορικά κέντρα.

Πέρα όμως από την ανάπτυξη της ναυτιλίας και του εμπορίου, η Ρόδος διακρίθηκε ως σημαντικό κέντρο πνευματικό, πολιτιστικό και καλλιτεχνικό. Στην Ακαδημία της διδασκαν μεγάλοι φιλόσοφοι, σαν τον Παναίτιο, τον Ποσειδώνιο, τον Απολλώνιο τον Ρόδιο, τον Μύλωνα, τον Αισχίνη κ.ά. Σ' αυτή φοίτησαν επιφανείς άνδρες της αρχαιότητας, κυρίως Ρωμαίοι: Ο Τιβέριος, ο Σκιπίων ο Αφρικανός, ο Κικέρων, ο Πομπήιος, ο Κάσσιος, ο Αντώνιος, ο Κάτων κ.ά. Από τον 3ον ως τον 1ον αιώνα π.Χ. η Ρόδος ανεδείχθη μεγάλο καλλιτεχνικό κέντρο, τόσο για την παραγωγή και διάδοση έργων τέχνης όσο και με την έλξη καλλιτεχνών από άλλα μέρη. Σ' αυτήν δούλεψαν γλύπτες και ζωγράφοι ξακουστοί, όπως ο Λύσιππος, ο Χάρης ο Λίνδιος, ο Απολλώνιος και ο Ταυρίσκος, ο Πρωτογένης, ο Απελλής και άλλοι.

Ανάμεσα στ' αριστουργήματα αυτών ήταν ο Κολοσσός της Ρόδου, έργο του Χάρη του Λίνδιου, ο Λαοκόων, το μαρτύριο της Δίρκης (Φαρναΐσιος Ταύρος), η Νίκη της Σαμοθράκης κ.ά.

Μετά τον θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, η Ρόδος βρέθηκε σε δύσκολη θέση ανάμεσα στους Μακεδόνες Βασιλείς, τον Πτολεμαίο της Αιγύπτου και τον Αντίγονο των Σελευκιδών, καθώς και τους Ρωμαίους.

Το 305 π.Χ. διέτρεξε τον μεγαλύτερο κίνδυνο της ιστορίας της, όταν πολιορκήθηκε από τον ικανότατο στρατηγό Δημήτριο τον Πολιορκητή, γιο του Βασιλιά Αντίγονου. Η πολιορκία κράτησε πάνω από ένα χρόνο, και σ' αυτήν ο Δημήτριος χρησιμοποίησε τις τρομερές πολεμικές μηχανές του. Ευτυχώς οι δυσκολίες που αντιμετώπιζε ο Αντίγονος τον ανάγκασαν ν' ανακαλέσει τον Δημήτριο, ο οποίος και εγκατέλειψε την Ρόδο, αφήνοντας έξω από τα τείχη της τις πολεμικές μηχανές του. Οι Ρόδιοι τις πούλησαν και με τα έσοδα που εισέπραξαν χρηματοδότησαν την κατασκευή του Κολοσσού, που αφιέρωσαν στον προστάτη της Πόλης τους, τον Θεό Ήλιο.

Η Ρόδος πέρασε πολλές δοκιμασίες. Ανάμεσα σ' αυτές ήταν ο Μεγάλος Σεισμός του 155 μ.Χ., που ισοπέδωσε την πόλη· αυτή όμως, με την φιλοπατρία και τις προσπάθειες των Ροδίων καθώς και την βοήθεια πολλών πόλεων του αρχαίου κόσμου, ανοικοδομήθη.

Το 42 π.Χ., στην αναμέτρηση του Κάσσιου και του Αντώνιου, η Ρόδος τάχθηκε με το μέρος του τελευταίου, γι' αυτό και δέχθηκε την σκληρή εκδίκηση του Κάσσιου, ο οποίος την κατέστρεψε και την λεηλάτησε, παίρνοντάς της 3000 αγάλματα, που έστειλε στη Ρώμη.

Το 164 μ.Χ. έγινε σύμμαχος της Ρώμης, από την οποία, με την μεσολάβηση Ρωμαίων φίλων της, απέκτησε αρκετά προνόμια.

Στην πολυκύμαντη και συναρπαστική ιστορία της η Ρόδος βρέθηκε πολλές φορές σε περίοπτη θέση της ιστορίας της αρχαιότητας: Γέννησε τον φιλόσοφο Κλεόβουλο, πρώτον ανάμεσα στους 7 Σοφούς. Κατεσκεύασε τον Κολοσσό, ένα από τα 7 θαύματα του αρχαίου κόσμου. Ανέδειξε τον φιλόσοφο Παναίτιο, για τον οποίο πολλοί μελετητές λένε ότι, ο μιν Αλέξανδρος μετέφερε στα βάθη της Ασίας τον Ελληνικό Πολιτισμό, ο δε Παναίτιος μετέδωσε στη Ρώμη, και κατ' επέκταση στη Δύση, την Ελληνική Παιδεία και την Φιλοσοφία. Τέλος, προς αντιμετώπιση των προβλημάτων της ναυτιλίας της, πρώτη η Ρόδος εθέσπισε τον Ναυτικόν Νόμον των Ροδίων, για τον οποίον ο Αντωνίνος είπε: «εγώ μιν του Κόσμου Κύριος ο δε Νόμος της θαλάσσης τω Νόμω τω Ροδίο κρίνεσθαι τω Ναυτικώ».

Από τον 4ον αιώνα η Ρόδος γίνεται επαρχία του Βυζαντίου και ως τον 14ον αιώνα δεν παρουσιάζει αξιόλογη πολιτιστική δράση.

Το 1309 κατελήφθη από τους Ιππότες του Τάγματος του Αγίου Ιωάννου της Ιερουσαλήμ, όταν αυτοί αποσύρθηκαν από την Παλαιστίνη. Κατά την Ιπποτοκρατία η Ρόδος έγινε η προφυλακή της Δύσης προς την Ανατολή και σημαντικός σταθμός για το εμπόριο ανάμεσα στην Ευρώπη και την Ανατολή. Έπειτα από την Άλωση της Κωνσταντινούπολης, η Ρόδος ήταν το μοναδικό οχυρό των Χριστιανών στην ανατολική Μεσόγειο, σωστό αγκάθι στα πλευρά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Γι' αυτό και οι Ιππότες, καθώς γνωρίζοντας τον μεγάλο κίνδυνο που διέτρεχαν, κατασκεύασαν στην πόλη και σ' ολόκληρο το νησί κάστρα και οχυρά και τα τελειότερα οχυρωματικά έργα της εποχής, που ακόμα και τώρα θαυμάζουμε.

Επανελημμένες προσπάθειες των Τούρκων να καταλάβουν την πόλη απέτυχαν. Όμως, τον χειμώνα του 1522, έπειτα από πολύμηνες μάχες και την προδοσία του Πορτογάλου Amaral, ο Σουλτάνος Σουλεϊμάν ο Μεγαλοπρεπής, με την τρομακτική στρατιωτική υπεροχή του, ανάγκασε τον ηρωικό αλλά άτυχο Μεγάλο Μαγίστρο Villier de l'Pe Adam να παραδώσει την Πόλη.

Στην άμυνα της Πόλης κατά την πολιορκία των Τούρκων και τις φονικές μάχες που έγιναν, σ' αυτή την αναμέτρηση του Σταυρού κατά της Ημισελήνου, έλαμψε για μια ακόμη φορά η Πολεμική Αρετή των Ελλήνων, που αποτελούσαν και το μεγαλύτερο μέρος των υπερασπιστών και πολεμούσαν για την Πίστη τους, την Πόλη τους και την Λευτεριά τους.

Στις 2 Ιανουαρίου 1523 οι Ιππότες άφησαν την Ρόδο για την Μάλτα, όπου και εγκαταστάθηκαν. Μαζί τους έφυγαν περίπου τις 4.000 Ροδίτες, για να ξεφύγουν από την εκδίκηση του κατακτητή.

Η περίοδος της παρουσίας των Ιπποτών στη Ρόδο μπορεί να θεωρηθεί σαν Γαλλική παρουσία, αν σκεφθεί κανείς ότι, από τους 19 Μεγάλους Μαγίστρους που διοίκησαν το Τάγμα, κατά τα 213 χρόνια της εδώ παραμονής τους, οι 14 προήρχοντο από τις τρεις Γλώσσες Γαλλικής έκφρασης: της Γαλλίας (France), της Προβηγκίας (Provence) και της Ωβέρνης (Auvergne). Στην οδό Ιπποτών βρίσκεται και το Κατάλυμα της Γαλλίας (Auberge de France), ένα από τα ωραιότερα και πιο εντυπωσιακά κτίσματα της Μεσαιωνικής Πόλης. Τούτο αγόρασε το 1913 από τους Τούρκους ο Γάλλος Πρεσβευτής στην Κωνσταντινούπολη (Maurice Bompard).

Με την κατάληψη του νησιού από τους Τούρκους η Ρόδος έγινε μια ασήμαντη πόλη, πάντα όμως γραφική και αξιοπρόσεκτη, όπως γράφουν ο Chateaubriand και ο Lamartine.

Το 1912 ο Ιταλός στρατηγός Amelio κατέλαβε την Ρόδο και τα άλλα νησιά της Δωδεκανήσου· αργότερα η Ιταλία τα προσήρτησε σαν Κτήσεις του Αιγαίου. Τότε άρχισαν την εκτέλεση μεγάλων έργων, με στόχο την προβολή της εδώ παραμονής της προς την Ανατολική Μεσόγειο. Ο Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος έκαμε να ναυαγήσουν τα σχέδια των Ιταλών και έφερε την ενσωμάτωση της Ρόδου και των λοιπών νησιών της Δωδεκανήσου με την Ελλάδα.

Οι Ρόδιοι, έπειτα από την Απελευθέρωση, με φιλοπονία και εργατικότητα επετέλεσαν ένα πραγματικό Οικονομικό Θαύμα και κατέστησαν την Πόλη τους υποδειγματικό θέρετρο στον Ελλαδικό χώρο και σ' ολόκληρη την Μεσόγειο.

Αξίζει να υπενθυμίσουμε ότι το 1988 η UNESCO ανακήρυξε την Μεσαιωνική Πόλη της Ρόδου «ΜΝΗΜΕΙΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ».

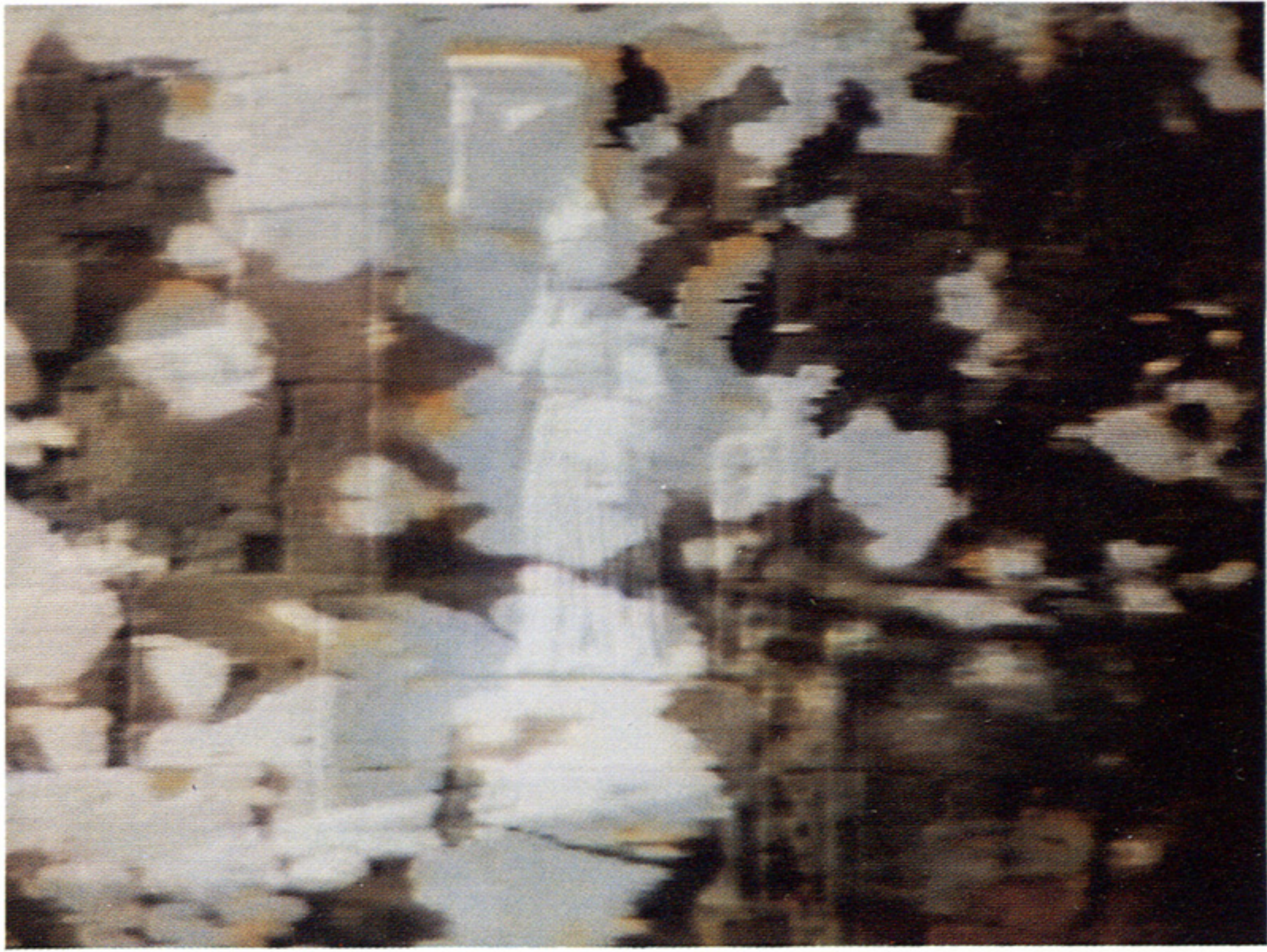
Η παρούσα έκθεση δημιουργιών της Μαριάννας Στραπατσάκη αποτελεί συμμετοχή του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών στον εορτασμό των 2400 χρόνων της Πόλης της Ρόδου.

Νικόλαος Κονδυλιός
Πρόξενος της Γαλλίας στη Ρόδο

POUR LES 2400 ANS DE RHODES

La Ville de Rhodes célèbre cette année les 2400 ans, depuis sa fondation, en 408 a.J.C. Bien avant cette date il y avait à Rhodes trois villes-états: Lindos, Kamiros et Ialysos qui, avec Knide, Kos et Alikarnasse constituaient l'Exapolis Dorienne.

En ce temps-là, les habitants des trois villes de Rhodes, afin de mieux organiser leur défense et de développer avec plus de succès leur marine et leur commerce, se sont mis d'accord pour fonder, à l'extrême N.E. de l'île La Panos Akra, le «Parrodiakon Asty», la Municipalité des Rhodiens.

La Ville majestueuse de Rhodes, tracée selon la conception du célèbre architecte Hippodame de Milet, possédait un système parfait d'adduction et d'évacuation des eaux. Des routes rectilignes partaient de l'Acropole et conduisaient aux cinq ports de la ville.

La Ville impressionnait les visiteurs. Aelius Aristides la qualifie comme «la plus belle ville de Grèce» et Pliny écrit qu'au 1er siècle A.D. elle avait encore 3000 statues et un nombre égal de bâtiments publics. Sa situation géographique unique, entre l'Occident et l'Orient, et l'industrie de ses habitants ont fait de Rhodes la plus grande force navale de l'antiquité et un de centres commerciaux les plus importants.

Outre le développement de la marine et du commerce, Rhodes fut aussi un centre spirituel, culturel et artistique important. De grands philosophes et orateurs, tels Panaitios, Apollonios le Rhodien, Aeschine etc enseignèrent à son Academie. Des hommes illustres de l'antiquité, principalement des Romains: Tibère, Scipion l'Africain, Cicéron, Pompée, Cassius, Antoine, Caton et d'autres y ont étudié. Entre le 3e et le 1er siècle av. J.C. Rhodes est devenue un centre artistique important grâce à la production et à la diffusion d'oeuvres d'art et ainsi qu'à l'attraction qu'exerçait sur des artistes venants d'autres lieux. Des sculpteurs et de peintres célèbres, tel que Lysippe, Haris de Lindos, Apollonios et Tavriscos, Protogène, Apellis etc ont travaillé ici. Après la mort d'Alexandre le Grand, Rhodes s'est trouvée dans une position difficile, entre les Rois Macédoniens, Ptolémé d'Égypte et Antigone de Seleukides et les Romains. En 305 av.J.C. elle a courru le plus grand danger de son histoire, quand elle fut assiégée par le grand général Démètre Poliorcète, fils d'Antigone. Le siège dura plus d'un an et Démètre utilisa ses terribles machines de guerre. En raison de difficultés qu'il avait dans son pays, Antigone rappela son fils, qui quitta Rhodes laissant toutes ses machines hors de murs. Les Rhodiens les vendirent et avec le produit de vente financèrent la construction du Colosse, qui fut dédié au protecteur de leur ville, le Dieu Soleil.

Mais Rhodes a traversé de grands difficultés. Une de plus importants fut le tremblement de terre de 155 après J.C. qui détruisit totalement la ville. Elle fut reconstruite grâce au courage et l'industrielle activité des Rhodiens, ainsi qu'à l'assistance de plusieurs cités du monde antique.

En 42 a.J.C., durant la guerre entre Cassius et Antoine, Rhodes ayant soutenu ce dernier, elle fut cruellement punie par Cassius, qui la détruisit et saccagée, emportant 3000 de ses statues à Rome.

En 164 après J.C., alliée de Rome, elle obtint par l'entremise de ses amis Romains plusieurs privilèges.

Dans son histoire agitée et saisissante Rhodes s'est trouvée souvent dans une position préminente de l'histoire de l'antiquité. Elle fut la patrie du philosophe Cléobule, le premier des 7 Sages; c'est là que fut construit le Colosse, une de 7 Merveilles de l'Antiquité. Pour le philosophe Panaitios de Rhodes les érudits modernes disent que «Alexandre a porté la civilisation hellénique dans les profondeurs de l'Asie et Panaitios a transmis à Rome et l'Occident la culture et la philosophie Grecque».

Enfin, pour faire face aux problèmes de sa marine, Rhodes fut la première à établir le Code Maritime des Rhodiens, au sujet duquel Antoninus disait: «Je suis le Maître du Monde mais le Droit de la Mer doit être basée sur le Code Maritime de Rhodes».

Au 4e siècle après J.C. Rhodes devint une province byzantine et jusqu'au 14e siècle elle n'aura plus d'activité culturelle importante.

En 1309 elle fut occupée par les Chevaliers de l'Ordre de Saint Jean de Jerusalem, lorsque ceux-ci se retirèrent de la Palestine. Sous la domination des Chevaliers Rhodes devint poste avancé de l'Occident vers l'Orient et station importante pour le commerce, entre l'Europe et le bassin oriental de la Méditerranée.

Après la prise de Constantinople Rhodes fut l'unique bastion Chrétien dans la Méditerranée Orientale, une épine sur les côtes de l'Empire Ottoman; pour cette raison les Chevaliers ont construit, dans la ville et sur toute l'île, des chateaux et des fortifications parfaits, dont nous admirons encore les vestiges. Plusieurs tentatives des Turcs pour s'emparer de Rhodes avaient échoué mais, en hiver de 1522, après des combats qui ont duré plusieurs mois et grâce à la trahison du portugais Amaral, le Sultan Soliman, avec sa supériorité militaire écrasante, a forcé l'héroïque Grand Maître Villier de l'Île Adam à capituler et à rendre la Ville. Dans de sanglantes et nombreuses batailles a brillé la valeur et l'héroïsme des défenseurs, des Chevaliers et des Rhodiens, ces derniers étant les plus nombreux qui luttaient pour leur Foi, leur Ville et leur Liberté.

Le 2 Janvier 1523 les Chevaliers quittèrent Rhodes pour Malte, où il se sont installés suivis de 4000 Rhodiens, qui voulaient s'échapper à la vengeance des envahisseurs. La période de la domination par les Rhodes des Chevaliers peut être considérée comme une période de présence notamment Française, si on tient compte que 14 des 19 Grand Maîtres qui ont commandé l'Ordre pendant les 213 ans de leur présence à Rhodes provenaient des trois Langues d'expression Française: de la France, de la Provence et de l'Auvergne. Dans la rue des Chevaliers se trouve l'Auberge de France, un des plus beaux et les plus impressionnants bâtiments de la Ville Médiévale de Rhodes, acheté en 1913 par l'Ambassadeur de France à Constantinople Maurice Bompard.

Avec l'occupation de Rhodes par les Turcs la ville devint insignifiante mais elle garda toujours son pittoresque et resta digne d'être visitée, comme écrivaient Chateaubriand et Lamartine.

En 1912, pendant la guerre Italo-Turque, le general Italien Amelio occupa Rhodes et le reste des îles du Dodécanèse, qui après 1920 furent annexé à l'Italie comme Possession Égéeenne. Les Italiens entreprirent alors de grandes oeuvres, dans l'intention de démontrer la grandeur du régime fasciste à la partie orientale de la Méditerranée. La Deuxième Guerre Mondiale a fait échouer les projets des Italiens et a conduit au rattachement de Rhodes et du reste du Dodécanèse à la Grèce.

Après leur libération, les Rhodiens par leur travail et leurs efforts, ont accompli un vrai miracle économique, donnant à leur ville un essor touristique exemplaire et renommé en Méditerranée.

Il faut rappeler que, dès 1988 la Ville Médiévale de Rhodes a été proclamée par l'UNESCO «Monument d'Héritage Culturel Universel».

La présente exposition, des créations de Marianne STRAPATSAKIS, constitue la participation de l'Institut Français d'Athènes, à la Célébration des 2400 ans depuis la fondation de la Ville de Rhodes.

Nicolas Condylis
Consul Honoraire de France à Rhodes

Mai 1993. Marianne Strapatsakis présente à l'Hospice de France dans la ville médiévale de Rhodes, une installation vidéo et de la peinture. Son sujet est Rhodes et son histoire. Cette œuvre représente la participation officielle de l'Institut Français à la célébration des 2.400 ans de Rhodes et a été créée spécialement pour cette occasion et pour le lieu où elle est exposée.

Mai 1990. Marianne Strapatsakis, invitée par la Pinacothèque Municipale de Rhodes a présenté à Rhodes, sur le rempart de Saint Georges dans la ville médiévale, l'installation vidéo «Les Phantasmes de la Méditerranée». L'œuvre avait été précédemment présentée à Athènes et dans certaines villes françaises (Montpellier, Strasbourg, Nice) et par la suite à Salonique. Sa dernière présentation a été réalisée à Athènes dans la grande exposition de la Pinacothèque Nationale «Les Transformations du Moderne en Grèce».

Il s'agit ici d'une coïncidence heureuse où l'initiative de deux Institutions nous permet de voir, et de revoir à Rhodes, une œuvre «sui generis», une œuvre de recherche dans le nouvel espace de la Vidéo-Art, une œuvre choisie par la Pinacothèque Nationale comme représentative de l'art moderne dans notre pays.

Coïncidence heureuse, mais en plus, je crois que ce qui intéresse ici est la relation créée entre l'œuvre d'un artiste moderne avec une présence continue et importante et le lieu où cette œuvre est exposée. Il faut donc examiner quels sont les éléments qui caractérisent l'œuvre de Marianne Strapatsakis, qui la rendent familière à Rhodes et en même temps rendent Rhodes un lieu exemplaire pour la présentation d'une telle œuvre.

L'élément qui dominait dans l'œuvre de 1990 «Les phantasmes de la Méditerranée» était l'eau, l'eau de la Méditerranée de laquelle émergent les civilisations installées sur ses bords et dans laquelle elles s'enfoncent encore une fois quand leur cycle est complet. Les colonnes sont la marque déposée de ces civilisations.

L'élément dominant dans l'œuvre d'aujourd'hui est la pierre locale, le poros qui ressemble à une éponge, et qui prévaut dans l'architecture publique des diverses périodes de l'histoire de Rhodes. Dans ce vidéo on peut noter que le passage d'une civilisation à l'autre est signalé par des surfaces métalliques qui ont la couleur de la rouille. Le bâtiment ou la partie d'un bâtiment qui est prêt à céder sa place à un autre semble s'oxydér avant de s'évanouir.

Je pense à l'humidité absorbée par le poros comme par une éponge et à l'eau de la Méditerranée qui couvre tout ce qui s'y enfonce et (encore une fois), cette oxydation qui exprime le mélange magique de civilisations lesquelles rendent Rhodes le carrefour de la Méditerranée entre l'Orient et l'Occident et entre l'Antiquité, le Moyen Age, Hier et Aujourd'hui.

C'est donc Rhodes, une ville qui fête son anniversaire et qui est fière de ses siècles. L'Hospice de la France, un lieu représentatif de la société européenne du Moyen-Age, dans une ville médiévale actuelle, où l'occidental n'est pas seulement occidental, et l'oriental n'est pas exclusivement oriental. Un lieu qui permet l'approche d'un anniversaire et la re-connaissance de la ville, non seulement par le biais de son détachement ou de sa coupure du passé mais aussi par l'entremise de la lecture et la reconstitution du passé dans le présent, et ceci grâce à Marianne Strapatsakis, une artiste dont l'œuvre sur la Vidéo est un effort continu de lecture et de reconstitution du passé (civilisation méditerranéenne) à travers le présent (technologie Vidéo).

En tant qu'habitants de cette ville, qui est un monument vivant, je considère que nous sommes concernés par l'œuvre de Marianne Strapatsakis. La ville continuera bien entendu son évolution selon les rythmes fous de l'été et ceux, bien lents, de l'hiver, avec ou sans l'art moderne. Mais il y a certains instants où nous regagnons le sens de la vision et nous voyons que ces murs, ces lieux, la ville Médiévale, Rhodes, existent vraiment et que le présent (notre regard et notre point de vue) détermine le passé. Une telle occasion nous est offerte aujourd'hui par l'œuvre de M. Strapatsakis.

Hélène Skourtou

MARIANNE STRAPATSAKIS

Née à Athènes. Vit et travaille à Athènes et à Paris

1967 A.T.I. Diplôme de décoration d'intérieur à Athènes • **1969** Bourse de l'Académie d'Athènes pour des études de peinture à Paris • **1972** Diplôme de peinture de l'École Nationale Supérieure des Beaux Arts à Paris, atelier PIERRE MATTHEY • **1974** Certificat de dessin de l'E.N.S.B.A. de Paris, atelier GILI • Certificat d'Histoire de l'Art de l'École du Louvre à Paris • **1979** Licence d'Arts Plastiques de l'Université de Paris I, Sorbonne.

EXPOSITIONS PERSONNELLES

1975 Galerie «Maison des Beaux Arts» Huiles sur toile, Paris • **1977** «La Boutique» Pastels et Dessins, Tinos • **1978** «La Boutique» Aquarelles, Tinos • **1980** «Studio d'Art» Acryliques, musique de G. Kouroupos, Athènes • **1981** Institut Français de Salonique, Acrylique • **1984** «Galerie d'art MEDUSE», Tôle inoxydable et pastel, Athènes. Institut Goethe d'Athènes, Tôle inoxydable et pastels • **1985** Institut Goethe d'Athènes, Festival «PRAXIS '85». Installation-Video • **1988** Southeastern's Metropolitan Center, Video Art. Athènes. • **1989** 10ème Festival International de la Video, Montpellier, Installation-Video. Cave Dimière, Guebwiller, Installation-Video. • **1990** «Galerie d'art MEDUSE», Tôle inoxydable et pastel. Athènes. Institut Français d'Athènes. Installation-Video. Institut Français de Salonique. Installation-Video. Pinacothèque Municipale de Rhodes. Installation-Video. Musée d'art Moderne et d'art Contemporaine. Nice. • **1991** Galerie «DIMITO» Aquarelles. Rethymno. • **1993** «Auberge de France». Rhodes.

EXPOSITIONS COLLECTIVES

1971 Salon des artistes français. Paris. • **1972** Exposition du groupe de l'atelier Pierre Matthey. Paris • **1973** 9ème grand prix de peinture de la Côte d'Azur. Mention d'honneur. Exposition du groupe de l'atelier Pierre Matthey. Paris 12ème exposition Panhellénique. Athènes. Salon international Paris-Sud. Paris. • **1975** Exposition du groupe des artistes grecs au Centre Culturel Hellénique à Paris. • 1976 Cinq artistes à la Cité Internationale des Arts. Paris. • **1979** Exposition du groupe «Été '79». Tinos. «Féminie dialogue 1979» à l'UNESCO. Paris. • **1980** Exposition du groupe «Studio d'art». Athènes. • **1981** «Quatre artistes grecs» galerie SYMVOLI. Athènes. • **1984** «Art Fair '84». Athènes. «Analyses morphologiques, accumulations», Institut Français d'Athènes. • **1986** «Galerie F» Video Art. Athènes. «Studio Videograph» Video Art. Salonique. «Fondation Vafopoulio» Video Art. Salonique. • **1987** «Acception de l'espace». Athènes. 28ème Festival du cinéma et de la video. Salonique. «Art et Environment». Heraklion. «Festival video», Institut Français d'Athènes. • **1988** European Media Art Festival. Osnabruck. «17+1» Pinacothèque Municipale d'Athènes-Galerie Meduse. • **1989** «Centre d'art Contemporaine Ileana Tounta». Athènes. 2ème Biennale d'Istanbul. • **1990** 1ère Rencontre Internationale de Video Festivals. Athènes. • **1992** «Métamorphoses du Moderne» Pinacothèque Nationale d'Athènes. • «Video-Art» Héraclée. Galerie «ARIA». Kefalonia.

Ses œuvres se trouvent en Grèce, au Ministère de la Culture, à la Pinacothèque Nationale, au Musée d'art Moderne V. et E. Goulandris, dans la collection privée de D. Antoniou et ailleurs, en France, en Suisse et aux États Unis, dans la collection privée de T. Karavias (New York), Centre d'Art Contemporaine à Rethymnon et à la Pinacothèque Municipale des Rhodes.

VIDEO

Réalisation: MARIANNE STRAPATSAKIS
Opérateur: KOSTAS DELIGIANIS
Montage-Effets spéciaux: GEORGE FOTINAKIS
Musique: MICHALIS CHRISTODOULIDIS
Production: INSTITUT FRANCAIS D'ATHENES
SOCIÉTÉ EICONA
MARIANNE STRAPATSAKIS

Remerciements:
Bernard Lazôt
Nicolas Condilio
Giorgo Passia

© Marianne Strapatsakis

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΣΤΡΑΠΑΤΣΑΚΗ

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα και στο Παρίσι.

1967 Αθηναϊκό Τεχνολογικό Ινστιτούτο. Δίπλωμα Διακόσμησης Εσωτερικού Χώρου. Αθήνα • **1969** Υποτροφία της Ακαδημίας Αθηνών για σπουδές Ζωγραφικής στο Παρίσι • **1972** Δίπλωμα Ζωγραφικής από την École Nationale Supérieure des Beaux Arts, Atelier Pierre Matthey • **1974** Certificat Σχεδίου από την E.N.S.B.A., Atelier M. Gilli • Certificat Ιστορίας της Τέχνης από την École du Louvre • **1979** Licence Πλαστικών Τεχνών από το Πανεπιστήμιο Paris I. Sorbonne

ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

1975 Γκαλερί «Maison des Beaux Arts» Λάδια. Παρίσι • **1977** «Το Μαγαζί». Παστέλ και Σχέδια. Τήνος • **1978** Γκαλερί «Το Μαγαζί», Ακουαρέλλες. Τήνος • **1980** Γκαλερί «Στούντιο Τέχνης». Ακρυλικά. Μουσική Γ. Κουρουπού. Αθήνα • **1981** Γαλλικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης, Ακρυλικά • **1984** «Αίθουσα Τέχνης Μέδουσα», Ανοξείδωτη λαμαρίνα και παστέλ. Αθήνα • Γερμανικό Ινστιτούτο Αθηνών. Ανοξείδωτη λαμαρίνα και παστέλ • **1985** Γερμανικό Ινστιτούτο Αθηνών. Φεστιβάλ «ΠΡΑΞΙΣ '85». Installation-Video • **1988** Southeastern's Metropolitan Center. Αθήνα • **1989** Φεστιβάλ Montpellier. Installation-Video • Cave Dimière, Guebwiller. Installation-Video • **1990** «Αίθουσα Τέχνης Μέδουσα», Ανοξείδωτη λαμαρίνα και παστέλ • Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών. Installation Video • Γαλλικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης. Installation Video • Δημοτική Πινακοθήκη Ρόδου. Installation-Video • Μουσείο Μοντέρνας και Σύγχρονης Τέχνης, Installation-Video. Νίκαια • **1991** Γκαλερί «ΔΙΜΙΤΟ» Ακουαρέλλες. Ρέθυμνο • **1993** «Auberge de France». Ρόδος

ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

1971 Salon des Artistes Français. Paris • **1972** Exposition du groupe de l'Atelier de Pierre Matthey. Paris • **1973** 9ème prix de la Côte d'Azur. Τιμητική διάκριση • 12η Πανελλήνια έκθεση. Αθήνα • Exposition du groupe de l'Atelier de P. Matthey. Paris • Salon international Paris-Sud. Paris • **1975** Ομαδική έκθεση Ελλήνων καλλιτεχνών στο Ελληνικό Μορφωτικό Κέντρο στο Παρίσι • **1976** Cinq artistes à la Cité Internationale des Arts. Paris • **1979** «Féminie dialogue 1979», UNESCO. Paris • Ομαδική «Καλοκαίρι '79. Τήνος» • **1980** «Στούντιο Τέχνης». Αθήνα • **1981** «Τέσσερις Έλληνες καλλιτέχνες», Γκαλερί «Συμβολή». Αθήνα • **1986** «Γκαλερί F», 1ο Ντοκουμέντο Βίντεο-Τέχνη. Αθήνα • Studio Videograph, Βίντεο-Τέχνη. Θεσσαλονίκη • «Βαφοπούλειο Ίδρυμα», Βίντεο-Τέχνη. Θεσσαλονίκη • **1987** «Εκδοχές Χώρου». Αθήνα. 28ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου & Βίντεο. Θεσσαλονίκη • «Τέχνη και Περιβάλλον». Ηράκλειο • «Φεστιβάλ Βίντεο». Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών • **1988** European Media Art Festival. Osnabrück • «17 + 1». Δημοτική Πινακοθήκη-Γκαλερί «Μέδουσα». Αθήνα • **1989** Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης, Ιλεάνα Τούντα. Αθήνα • 4ο Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρα. Διεθνές Φεστιβάλ Ηρακλείου. 2η Μπιενάλε Κωνσταντινούπολης • **1990** 1η Διεθνής Συνάντηση Φεστιβάλ Βίντεο, Αθήνα. Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Ρεθύμνου • **1992** «Μεταμορφώσεις του Μοντέρνου», Εθνική Πινακοθήκη, Αθήνα. «Βίντεο-Τέχνη», Ηράκλειο. «Αίθουσα Τέχνης "ΑΡΙΑ"», Κεφαλλονιά

Έργα της βρίσκονται στην Ελλάδα, στο Υπουργείο Πολιτισμού, στην Εθνική Πινακοθήκη, στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης Ελίζας και Βασίλη Γουλανδρή, στη συλλογή Χάρη Αντωνίου, στη συλλογή Κ. Φιξ στην Αυστρία, στη συλλογή του Τ. Καραβία (Νέα Υόρκη), σε συλλογές στη Γαλλία, Ελβετία και Ηνωμένες Πολιτείες, στη Δημοτική Πινακοθήκη Ρόδου καθώς και στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Ρεθύμνου.

ΒΙΝΤΕΟ

Ιδέα-Εκτέλεση: ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΣΤΡΑΠΑΤΣΑΚΗ

Οπερατέρ: ΚΩΣΤΑΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Μοντάζ-Ειδικά Εφφέ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΦΩΤΕΙΝΑΚΗΣ

Μουσική: ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ

Συμπαγωγή: ΓΑΛΛΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΙΚΟΝΑ

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΣΤΡΑΠΑΤΣΑΚΗ

Ευχαριστώ για τη συμπαράστασή τους:

Bernard Lazôt

Νικόλαο Κονδυλιό

Γιώργο Πασσιά

© Μαριάννα Στραπατσάκη

Ο ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΣΤΡΑΠΑΤΣΑΚΗ
ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΤΟ ΜΑΪΟ ΤΟΥ 1993
ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ
«ΡΟΔΟΣ 2.400 ΧΡΟΝΙΑ»
ΣΤΗΝ «AUBERGE DE FRANCE» ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ
ΣΕ ΧΑΡΤΙ VELVET 170 gr.
ΣΕ 1000 ΑΝΤΙΤΥΠΙΑ

ΜΕ ΧΟΡΗΓΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ»

Φωτογράφιση έργων:

Γιώργος Πασσιάς

Μετάφραση κειμένων:

Ελένη Ταμβάκη

Διαχωρισμοί:

Text & Color

Εκτύπωση:

LINORA Ε.Π.Ε.

12 MAÏOY - 12 IOYNIOY

1•9•9•3

AUBERGE DE FRANCE A RHODES

INSTITUT FRANÇAIS D'ATHÈNES